A primers d'agost de 1713, ja iniciat el setge de Barcelona, abandonen Mataró les tropes austriacistes i la ciutat és ocupada per les tropes borbòniques.

I les autoritats mataronines són substituïdes progressivament per persones fidels a la causa felipista, abans i després del Decret de Nova Planta de 1716.

ELS MATARONINS DE LA NOVA PLANTA O, *EL ALMA DEL MUNDO ES EL DINERO*

Crea V.E. que sin fondo de dinero, es imposible hacer la guerra ni promediar alguna paz. El alma del mundo es el dinero, y es evidente que, parará en la nada, el cuerpo á quien desamparó el alma…

Carta d'Antonio Villarroel a la Junta Vint-i-quatrena de Guerra. 16 d'agost de 1713.[1]

El desenllaç de la Guerra de Successió tingué com a conseqüència la implantació *manu militari* d'una nova estructura política per al Principat.

El règim municipal fou un dels àmbits des del qual els vencedors del conflicte intentaren un control directe i efectiu sobre la població a partir del control dels governs locals.

Una vegada desmantellat el sistema de govern tradicional dels municipis catalans es procedí a la castellanització del sistema a través de la introducció d'institucions com els «ayuntamientos de vecinos», els corregidors i els seus tinents o alcaldes majors.

El nomenament dels responsables d'aquestes institucions passà a mans de les noves autoritats político-militars. Calgué fer una selecció de les persones atenent com a criteri fonamental la fidelitat dels candidats a la causa borbònica.

Això ha permès conèixer -a grans trets- les característiques i circumstàncies personals dels membres més destacats de la facció borbònica local. Però també ha posat a la llum les actuacions, els interessos i les motivacions d'alguns del protagonistes del conflicte -abans i després que Mataró retornés a l'obediència borbònica- l'estiu de 1713.

El 23 de setembre de 1716 la Reial Audiència resolia, en una reunió de les seves tres sales, la petició que li havia estat formulada per tal de proveir «los sugetos que le parezieren mas habiles para los empleos de Regidores de los demas pueblos que segun el Real Decreto de la Nueva Planta han de ser cabeza de corregimiento».[2]

El primer candidat proposat per a Mataró fou Bru Sanromà, ciutadà honrat de Barcelona. D'ell digueren els autors de l'informe que «en las passadas turbaciones de Cataluña habia constantemente manifestado su notoria fidelidad y por esta causa ha sido gravamente perseguido por los malafectos». A més, durant l'etapa de govern austriacista, havia estat desinsaculat de les bosses dels càrrecs municipals. Després de la caiguda de Barcelona l'11 de setembre de 1714 fou nomenat per al govern provisional de Mataró.

Josep Palau, ciutadà honrat de Barcelona, fou el segon nominat per al nou ajuntament mataroní. Els mèrits que se li adjudicaven eren la seva fidelitat a la causa borbònica i, també, haver estat desinsaculat del govern municipal per les autoritats austriacistes.

Josep Vendrell, doctor en Medicina, tenia mèrits similars al dels anteriors candidats, havia estat «perseguido y ultrajado de los mal affectos» i, en el moment de redactar-se l'informe, exercia la màxima magistratura municipal, jurat en cap en el consistori instaurat per les autoritats borbòniques segons el model tradicional català. Eren companys seus de magistratura Francesc Peremàs, mercader i jurat segon. Fèlix Dorda, mercader i jurat tercer. Marià Vieta, negociant i batlle. Josep Arnau exercia les funcions de síndic.

Dels candidats –Josep Guarro, negociant. Josep Picaire, negociant. Martí Simon, notari– es repetien de forma genèrica i vague els mateixos estereotips de fidelitat a Felip V.

Sobre Joan Boter, major, «muy perseguido en tiempo del govierno enemigo y desinsaculado de los oficios de este comun» es feia esment que durant el setge de Barcelona de 1713-1714 fou nomenat, pel duc de Pòpuli, capità d'una galiota per tal que lluités contra les naus procedents o amb destinació a Barcelona.

De Francesc Pou, negociant, indicava l'informe que, estant assetjada Barcelona i, tot hi haver-hi a Mataró una guarnició important «con el comandante de la costa de Levante, se atrevieron los sediciosos» a assaltar el seu domicili que es trobava en un *arreval,* li segrestaren un fill pel qual hagué de pagar més de *cien doblones* de rescat.

Hi hagué, també, persones que elles mateixes es postularen per a càrrecs públics com a recompensa de la seva actuació durant el conflicte bèl·lic. Fou aquest el cas de Pere Tarau.[3] La Reial Audiència reconegué tots els seus mèrits però no l'inclogué en la seva proposta «por ser dicho D. Pedro de Tarau Capitan del Regimiento de Infanteria de Lombardia y hallarse destinado actualmente de guarnicion en el Presidio de Portolengon –situat a la Toscana– juzgando ser este exercicio incompatible con el de Regidor».

L'any 1719, amb una *Real Zedula dada en Pardo* el 5 de gener, determinà quins *oficios subalternos* havia de tenir el nou ajuntament de Mataró.[4] El clavari passaria a denominar-se *mayordomo de propios,* l'oïdor de comptes s'anomenaria *contador,* els verguers serien els *porteros del ayuntamiento* i el secretari i el credencer mantindrien la mateixa denominació però en castellà.

El 4 de setembre de 1720 la Reial Audiència -fent-se ressò d'aquestes disposicions- hagué d'informar «sobre los sugetos que sean mas benemeritos y a proposito para cada uno de los oficios subalternos que deven subsistir en las Ciudades y villas cabezas de Corregimientos cuya nominacion se ha S.M. reservado».

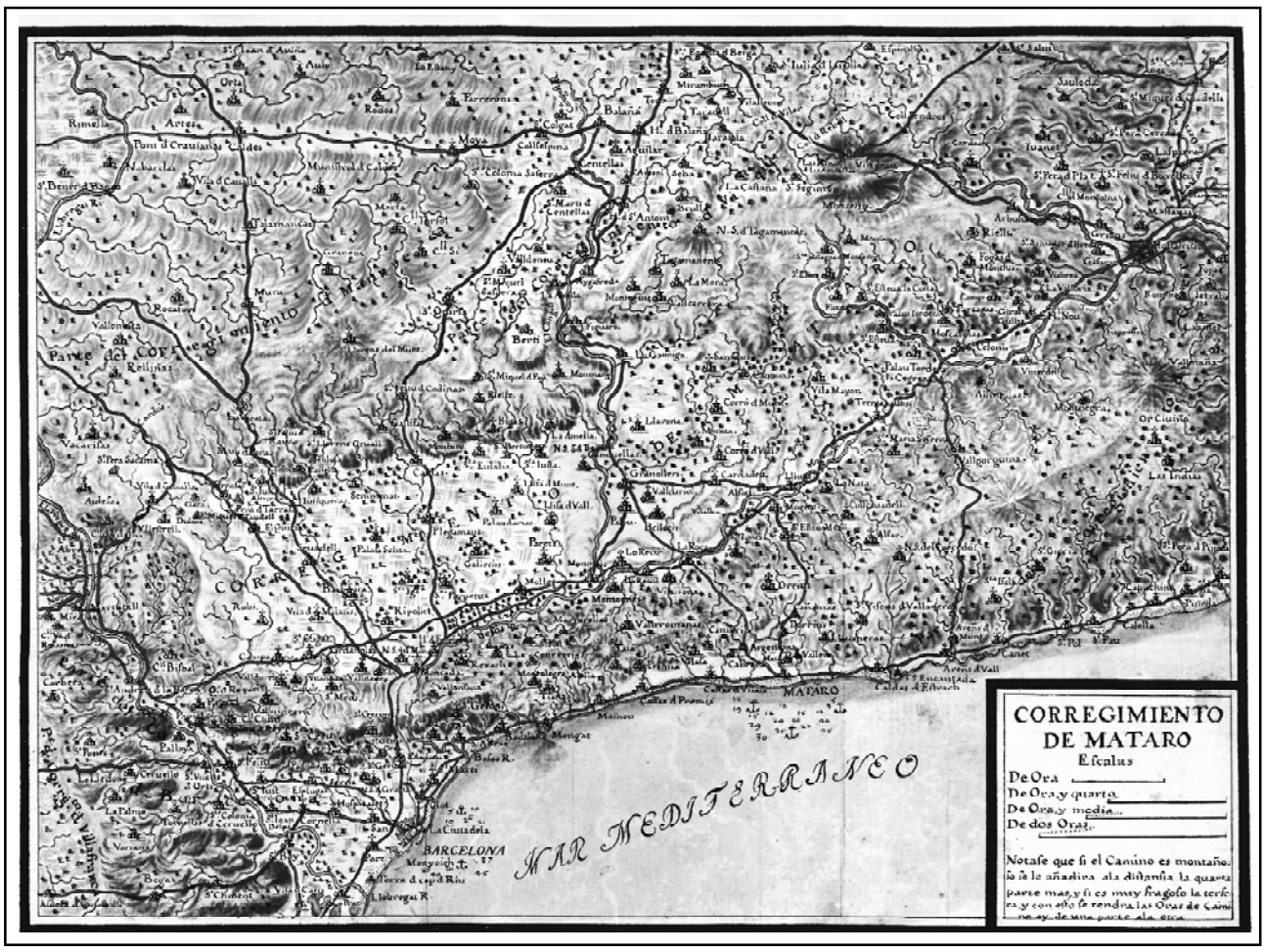

Plànol del corregiment de Mataró (segle XVIII).
Oleguer d'Ardena i Taberner, comte de Darnius.
Reproducció del facsímil editat l'any 1968 per la Caixa d'Estalvis Laietana de Mataró.

L'Audiència elaborà les ternes corresponents a l'ajuntament de Mataró. Per a *mayordomo de propios* el primer proposat fou Josep Campllonch, botiguer. Com en el cas dels regidors, calia acompanyar cada candidatura amb una menció dels mèrits que havien contret amb el monarca regnant. De Campllonch s'indicà que havia format part, com a soldat, de la companyia que el duc de Pòpuli enrolà a Mataró per tal de participar en el setge de Barcelona. També «acistió de su tienda con muchas ropas al Regimiento de las Reales Guardias» i va participar de les rondes que es feien des de les muralles de Mataró «por los rezelos que tenian no fuesse assaltada de los sediciosos».El segon candidat presentat per a «mayordomo de propios» fou el negociant Josep Guarro. Entre els seus mèrits es destacava haver assistit l'exèrcit que assetjava Barcelona «con diferentes granos y otros varios generos». El tercer candidat fou el també negociant Francesc Fornés que, associat amb Josep Matas, havia lliurat a José Patiño –intendent general del Principat– «muchas partidas de trigo y zebada» com a subministrament de l'exèrcit borbònic en els anys 1713 i 1714. També havia participat efectivament en les rondes que es feien a la ciutat de Mataró.

El primer candidat presentat per a l'ofici de *contador* fou Francesc Boter, major. D'ell es reiterà com el duc de Populi li havia lliurat patent de cors i el nomenà «Capitan de la Galera de Mataró que sirvio en el dicho sitio» [de Barcelona] i, posteriorment, havia estat destinat «a un navio de los que estavan en el cordon delante de esta capital». A més, també facilità «una partida de trigo que imbio al campo para el mantenimiento de las Reales Tropas». El segon personatge presentat per a «contador» fou «Rafael Pedro Mas», per Rafael Peramàs, que, tenint companyia comercial amb Tarau, havia fet lliurament també de blat i ordi a l'exèrcit. El comandant militar de Mataró, Rafael Cano, el nomenà «cavo de la esquadra de las Murallas y calles» davant del perill d'atac dels voluntaris austriacistes que «llegavan hasta su arreval». Completà la terna «Pedro Juan de Ribera», confiter. Entre els seus mèrits, haver estat escollit «cavo de esquadra de otra partida para rondar las Murallas y calles de dicha ciudad por cuyas diligencias no hubo alboroto ninguno en aquella ciudad» [Mataró]. A més, recollí de particulars 80 o 90 rotlles de tabac del Brasil –que devien estar en situació irregular– i els posà a disposició de les autoritats borbòniques.

Com a secretaris de l'Ajuntament es proposaren els notaris Segimon Ros, Martí Simon i Antoni Gusi. Per a l'ofici de credencer, el primer proposat fou Jaume Casals, corredor de canvis. El comandant borbònic de Mataró, Gabriel Cano, el nomenà jurat durant el setge de la capital catalana i l'intendent general José Patiño l'encaminà a diverses poblacions per tal de «instruir los Pueblos en la formacion del Catastro que se imponia». El negociant Francesc Reimir fou el segon proposat. Tenia en el seu currículum haver facilitat subministraments a l'exèrcit que assetjava Barcelona en forma de «diferentes partidas de trigo». Havia assistit també a les guàrdies que havia calgut fer a Mataró a l'any 1719 en prevenció d'algun atac. Francesc Manent i Castellar. el darrer en ser proposat, també havia participat en aquestes mateixes guàrdies.

Els antics verguers, ara «porteros», foren classificats en «portero primero, portero segundo y portero tercero». Els candidats, per a cadascun dels tres esglaons foren Josep Julià, sastre. Jaume Brunet i Joan Llunell per al primer. Antoni Pau Ferrer i Sala, Josep Llunell i Jaume Torres i Gallart foren presentats com a candidats a «portero segundo» i Miquel Busquets, Pau Galzeran i Josep Girbau per a porters tercers.

De Josep Julià digueren que havia estat macer de la ciutat durant trenta anys, però que a l'arribada de «las tropas alemanes le quitaron de dicho empleo y nombraron otro en su lugar [...] los paysanos desafectos le persiguieron con odio mortal asta tirarle diferentes balassos a las puertas y ventanas de su casa». Antoni Puig Ferrer i Sala, sastre, «fue perseguido de los mesmos vezinos de la dicha Ciudad desafectos a V.M. queriendole matar y derribaron las puertas de su casa diziendo a gritos muera el Butifler».

Finalment, el 14 de setembre de 1720 es donà una «Real Provision» que nomenava els qui havien de ser els primers regidors mataronins en aplicació del Decret de Nova Planta. Com a regidor degà fou nomenat Josep Palau, ciutadà honrat de Barcelona. Els restants regidors foren Josep Vendrell, doctor en Medicina, Melcior Tria, Francesc Peramàs, Marià Vieta, Esteve Matas, Fèlix Dorda i Josep Arnau.

Es plantejà aleshores un nou problema: quina remuneració havien de rebre els membres del nou consistori municipal? Els seus membres elevaren una petició a la Corona per tal que se'ls notifiqués quina havia de ser la retribució de les seves funcions. L'encàrrec es traslladà a la Reial Audiència que fou la institució encarregada de donar resposta a aquesta qüestió.[5]

Amb aquesta finalitat realitzà un estudi sobre la situació econòmica de les finances municipals que val la pena reproduir. El dictamen s'iniciava amb un comentari realment interessant i que ajuda a entendre

el paper rellevant que Mataró havia assolit a les primeries del segle XVIII «Y obedeciendo esta Real Audiencia a lo que Vuestra Magestad manda, dize que la Ciudad de Mataro es la de mayor comercio en este Principado fuera de esta capital».

Després d'aquesta veritable declaració de principis, l'informe passava a desgranar els ingressos i les despeses del govern municipal. Xifrava els ingressos en 6.585 lliures anuals, procedents de l'arrendament dels drets sobre l'oli, pesca salada, grans, aiguardent, forn de pa, tavernes, carnisseries, molins, neu i forneries.

D'entre les despeses la més significativa era l'import de les pensions que calia pagar de tots el censals, o préstecs, que la institució havia acumulat. Els interessos anuals ascendien a 3.395 lliures 10 sous i 6 diners. Tanmateix, a causa de «los menoscavos y turbaciones passadas», hi havia la quantitat de 44.060 lliures i 13 sous d'aquests interessos anuals que havien vençut i no s'havien pagat. En el capítol de les despeses fixes hi havia les del personal «subalterno» i les «fiestas votadas» que podien sumar anualment unes 3.000 lliures.

L'informe continuava detallant que els antics jurats rebien anualment un estipendi de 200 lliures cadascun «y algunos provechos» que podien assolir les 125 lliures a repartir entre els tres jurats i alguns membres del consell.

A l'hora de valorar les responsabilitats del govern local, s'explicava: «Ocupanse los Regidores de Mataro en el cuydado de la buena administracion, y mayor producto de sus proprios, y emolumentos. Tiene la ciudad continuamente alguna porcion de tropas por cuya causa en la disposicion de su aloxamiento, y subministrarles lo que tiene Vuestra Magestad ordenado se ocupan los Regidores con aplicacion continua; el de ser lugar de Marina y de comercio motiva tambien no pocas ocurrencias en el Govierno politico....»

A partir d'aquest raonament, els membres de l'Audiència proposaren que els vuit nous regidors cobressin anualment la quantitat de 80 lliures, el que faria un total de 640 lliures anuals. Amb aquesta xifra –concloïen els jutges de l'Audiència– «no se gravan mas los proprios y emolumentos de la ciudad, con perjuicio de sus acreadores, antes bien quedan a beneficio de estos setenta y cinco libras de las setecientas veinte y sinco que antes se consumian en salarios y provechos de el antiguo Govierno».

Un altre càrrec que calia cobrir fou el d' «Alguazil Mayor» i un personatge que calia recompensar era Marià Vieta. Va ser nomenat batlle de la ciutat des dels primers moments de l'ocupació borbònica pel duc de Pòpuli. Fou confirmat en el càrrec pel príncep i capità general de Catalunya T. Serclaes de Tilly i la Reial Audiència el tornà a proposar l'any 1716.[6]

El context polític que es plantejà amb el Decret de Nova Planta permeté –d'alguna manera– disposar de forma pràcticament patrimonial els càrrecs que s'havien adquirit de mans de les autoritats borbòniques.

Heus ací un testimoni concret. L'any 1718 Esteve Matas, recentment nomenat regidor de l'Ajuntament mataroní, sol·licità de les autoritats superiors renunciar a aquest càrrec, atès que havia passat a residir a Barcelona. Tanmateix, demanava que el lloc que deixava vacant fos ocupat pel seu fill del mateix nom.

La Reial Audiència fou consultada a l'hora de resoldre aquesta qüestió i valorà favorablement la proposta atenent els serveis prestats per Esteve Matas, pare, a la causa borbònica. Després d'assenyalar-ne –de forma genèrica– la «debida fidelidad i la prontitud en el Real Servicio afegia que havia patit alguna vexacion en tiempo del Govierno intruso y siendo despues que llegaron las Armas de Vuestra Magestad al sitio de esta Ciudad uno de los nombrados por mas afectos para formar la Compañia que se establecio a fin de mantener la quietud publica en la Ciudad de Mataró y de los que antiziparon caudales considerables en dinero y granos para la subsistencia de las tropas».[7]

Arribats a aquest punt del treball, caldria recapitular alguns dels aspectes que hi han quedat reflectits. Apareix com a inqüestionable l'existència a Mataró d'un nucli filoborbònic que fou desinsaculat per les autoritats austriacistes, com ja assenyalà Joaquim Llovet fa més de quaranta anys.[8] També sembla prou documentada l'existència del temor a un aixecament en favor de l'Arxiduc en els moments que la ciutat ja havia prestat l'obediència a Felip V –l'estiu de 1713– i el temor als atacs de les partides austriacistes. Queda clar que Mataró organitzà homes i companyies per participar en el setge de la capital del Principat. Però el que resta més palès és que un grup de negociants i mercaders locals foren els qui abastiren l'exèrcit borbònic en el seu assetjament de catorze mesos a Barcelona.

L' historiador Francesc de Castellví, que visqué en primera persona aquells fets, escrigué «…luego, ocupado Mataró, el intendente general don José Patiño, con su grande aplicación y talentos, asistidos de su superior viveza ajustó el precio de los víveres para el ejército con los mercantes Matas, Milans y

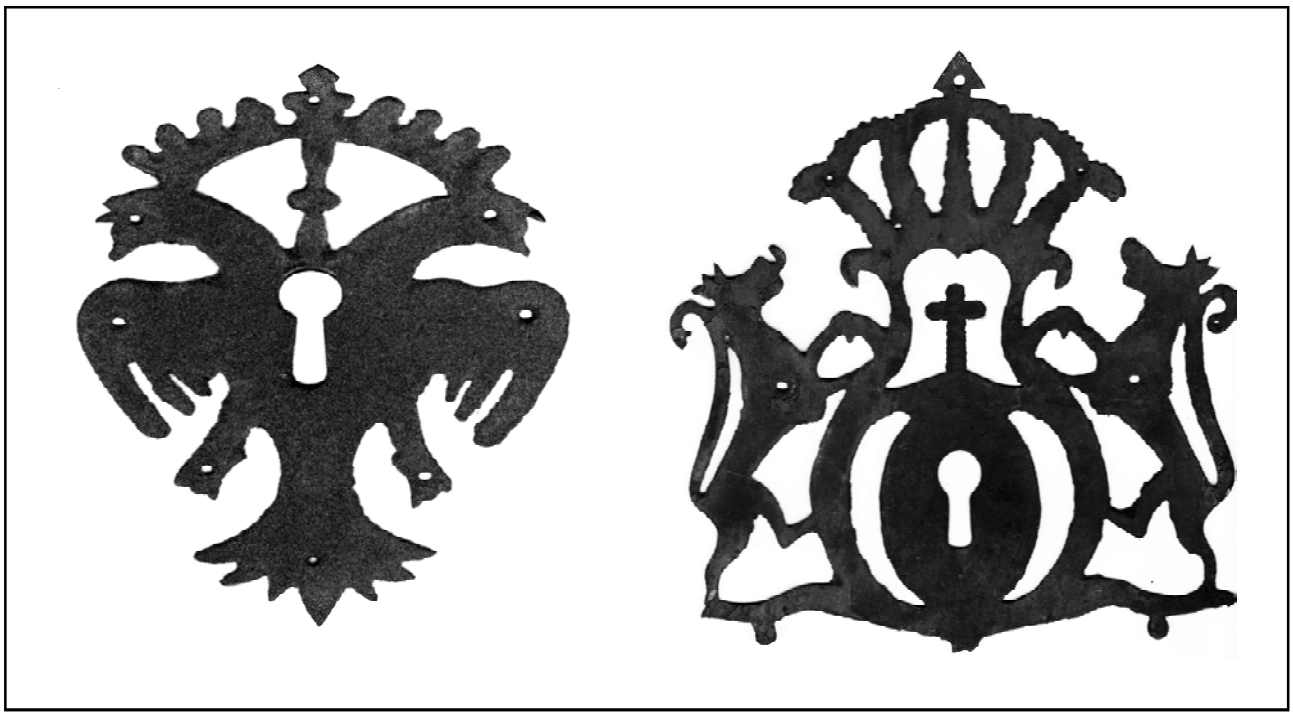

Escuts o xapes de pany amb reminicències austriacistes i borbòniques.
Mataró, mitjan segle XVIII.
Col·lecció particular.

otros, que fue principal motivo para poder subsistir el ejército en el bloqueo. Los grandes créditos de estos sujetos, ayudados de la fértil cosecha de aquel año, adelantando crecidas sumas, manejando por el gran arte de Patiño, fue ocasión de estar el campo abastecido de un todo, que de otra forma le era preciso al duque levantarle».[9]

Caldria fer especial esment de la darrera frase de Castellví. Segons aquest autor, si les tropes que assetjaven Barcelona no haguessin trobat el suport logístic de què se'ls proveïa des de Mataró, potser no haurien pogut mantenir un setge tan dilatat en el temps com fou el de Barcelona.

Sobre aquest punt, l'historiador J. Torras ratificà la importància estratègica de Mataró com a centre de subministraments de l'exèrcit franco-espanyol.[10]

Els mateixos defensors de Barcelona, aquell estiu de 1713, tenien ben clara la importància de Mataró. En l'expedició que el general Rafael Nebot dugué a terme –entre els mesos de juliol i octubre de 1713– per tal de sollevar el territori contra les tropes ocupants i alleugerir el setge sobre la capital, es plantejà un atac a Mataró: «El día 11 [d'agost de 1713] fue avisado el diputado que en Mataró había 60.000 cuarteras de trigo, pertenecientes al abasto del ejército, que la guarnición consistía en 300 infantes y 300 caballos, el modo como debía entrar en Mataró y si bien confirió todo aquello el diputado con el general Nebot, no se ejecutó siguiendo la instrucción que tenía de no entrar en Mataró porque temió el gobierno de Barcelona no sucediese algún grande desmán, porque al diputado le seguía mucha gente de pueblo».[11]

I és que, com ha assenyalat Alexandra Muntadas, «No en va Mataró havia esdevingut l'aixopluc d'una bona part de l'aristocràcia i la burgesia barcelonina, així com també de tots els canonges de la seu i la majoria de capitans de la coronela».[12] Les autoritats barcelonines temien un atac incontrolat de les tropes irregulars que acompanyaven Nebot contra els exiliats de la capital catalana a Mataró.

Núria Sales, en contemplar aquesta situació, sentencià: «la por a l'enemic de classe va ser molt més forta que cap consideració patriòtica».[13]

Foren nombrosos els barcelonins –pertanyents a les classes altes o a l'Església– que volgueren deixar constància davant de notari de la seva voluntat d'apartar-se del resistencialisme que adoptaren les autoritats de Barcelona a partir de juliol de 1713. Així, Carles de Llupià i de Roger, marquès de Rupià, féu protocol·litzar un document de Patiño pel qual se'l considerava «reduzido a la fidelitat de S.M. manifestando antecedentemente su zelo y facilitando la reduzion de la ciudad de Mataró al dominio de su Magestad».[14]

El mateix feren un grup de monges, amb cognoms com Josa, Padellàs, Llupià, Olives –procedents del convent barceloní de Santa Clara– que abandonaren la seva comunitat per instal·lar-se a Mataró i posar-se sota l'obediència de Felip V.[15]

Abans d'ocupar Barcelona, les autoritats borbòniques, des de Mataró estant, començaren a endegar algunes de les eines de la seva política i a fer els nomenaments pertinents. És coneguda la presència a Mataró en aquestes dates de Josep Aparici i Fins –home de negocis i geògraf– que seria un dels col·laboradors de l' intendent Patiño en la instauració del cadastre. El 2 de novembre de 1713 el mateix Patiño assignava al doctor Francesc Aparici de Barcelona, aleshores resident a Mataró, la gestió dels drets del General, Bolla, Guerra, «Estanque del tavaco y Bullas de la Santa Cruzada».[16]

Tres dies després, el mateix Patiño nomenava el mataroní Josep Matas «Director General de Confiscaciones en todo este Principado» amb instruccions per tal que donés «las ordenes conbenientes a todos los Bayles y Jurados para que de conformidad de las mías que antecedentemente se les han ofrecido le denuncien y declaren todos los bienes y haziendas que huviere en sus distritos de los que han seguido el mismo revelion que la Ciudad de Barcelona».[17]

Amb aquesta decisió política, s'iniciava una persecució sistemàtica en contra de les persones que foren considerades partidàries de l'arxiduc Carles. L'objectiu era l'expropiació dels seus béns que, ara, serien administrats per les autoritats borbòniques.

Una de les primeres coses que féu Josep Matas, el flamant «Director General de Confiscaciones», fou nomenar responsables arreu del Principat per col·laborar en el segrest de les propietats dels austriacistes. A Mataró aquesta tasca fou confiada al doctor Francesc Fàbregas pel mateix Patiño.[18]

L'explotació de les propietats segrestades era subhastada i els imports obtinguts passaven a mans de la «Direccion General de Confiscaciones».

Una de les primeres subhastes realitzades per Fàbregas fou la dels drets que pertanyien a la Seu de Barcelona.[19]

De les nombroses propietats que foren embargades, citar alguns exemples significatius.[20] El 2 de maig de 1715 Maria Isern, vídua de Joan Coll i Isern de Vilassar, s'adjudicà en subhasta, l'explotació de la propietat del seu marit per l'import de 50 lliures.

El mateix mes, Domènec Fàbregas posava en arrendament l'explotació d'una finca segrestada de Francesc Llauder, ciutadà honrat de Barcelona, a Argentona. S'adjudicà per 130 lliures i un període de dos anys a Josep Picaire corredor d'orella de Mataró. El desembre del mateix any es posaren a l'encant els béns dels Desbosch i Sant Vicens, marquesos de Moja. Els foren segrestades les seves rendes sobre els castells de Vilassar i Sant Vicenç o Burriac.

A tall de conclusió semblaria més que evident que els adversaris polítics mataronins de Villarroel compartien amb ell el convenciment que «el alma del mundo es el dinero». Tanmateix, mentre D. Antonio s'exclamava davant la Vint-i-quatrena de Guerra cercant recursos per resistir el setge de Barcelona, en el bàndol contrari alguns planificaven actuacions que tingueren una alta rendibilitat política i econòmica.

Com sol esdevenir-se en aquestes situacions, la fortuna dels vencedors es fonamentà en la dissort dels vençuts. Tres-cents anys després és just fer-ne memòria col·lectiva.

Joan Giménez i Blasco

NOTES

1.- M. BRUGUERA. *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona y heroica defensa de los fueros y privilegios de Cataluña*. (Barcelona, 1871). pp. 289.

2.- Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA). Reial Audiència. Registre 120. Fol. 158 i ss. Mentre no s'indiqui el contrari les cites que segueixen pertanyen al mateix document. Aquesta documentació ja fou estudiada per JOAQUIM LLOVET. *Mataró, 1680-1719: El pas de Vila a Ciutat i a Cap de Corregiment.* (Mataró, 1966).

3.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Reial Audiència. Registre 120. 23.9.1716. fol. 171.

4.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Reial Audiència. Registre 130. fol. 52 v. i ss. Mentre no s'indiqui el contrari les cites que segueixen pertanyen al mateix document.

5.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Reial Audiència. Registre 130. fol. 386 i ss.

6.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Reial Audiència. Registre 120. fol. 56v.

7.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Reial Audiència. Registre 126. fol. 47v.

8.- JOAQUIM LLOVET. *Mataró, 1680-1719: El pas de Vila a Ciutat i a Cap de Corregiment*. (Mataró, 1966).

9.- FRANCISCO DE CASTELLVÍ. *Narraciones Históricas*. (Madrid, 1998). Vol. III. p. 650.

10.- I, com a element logístic de primera magnitud, a fi d'assegurar la intendència i el proveïment d'aquest monumental exèrcit d'ocupació, l'estat major borbònic va convertir la ciutat de Mataró en el centre de comandament de la reraguarda i en magatzem fonamental per al proveïment de les tropes. Com assenyalava el duc de Pòpuli «aquella ciudad (de Mataró) fue importantísima para el abasto de víveres de nuestras tropas y para quitarlos al mismo tiempo a los de Barcelona». J.M. TORRAS RIBÉ «El tombant decisiu de la guerra de Successió a Catalunya. *Pedralbes*. Núm. 23 Vol II. 2003. p. 261.

11.- FRANCISCO DE CASTELLVÍ. *Narraciones Históricas*. (Madrid, 1998). Vol. III. p. 652.

12.- ALEXANDRA CAPDEVILA. «David contra Goliat». L'expedició militar de Rafael Nebot per terres maresmenques (juliol-octubre de 1713) El Maresme i la conflictivitat bèl·lica. *V Trobada d'entitats de recerca local i comarcal del Maresme*. Museu Arxiu de Vilassar de Dalt. (Vilassar de Dalt, 2013). p. 49-63.

13.- NÚRIA SALES. *Els botiflers, 1705-1714*. (Barcelona, 1999). p. 63.

14.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Arxiu Notarial de Mataró, 571. 19.9.1713.

15.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Arxiu Notarial de Mataró, 572. 9.3.1714

16.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Arxiu Notarial de Mataró, 530. 2.11.1713.

17.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Arxiu Notarial de Mataró, 530. 2.11.1713.

18.- L'intendent Patiño nomenà el Dr. Francisco Fábregas «para la Administración y recaudación de todo lo producto de vienes confiscados que aya en la Costa de el Mar y lugares de ella que le destinare para que la recorra como assímismo los muebles que se hallaren existentes y frutos de la cossecha de este año debiendo de todo lo que perciviere dar quenta y corresponderse con el dicho Director General». Arxiu de la Corona d'Aragó. Arxiu Notarial de Mataró, 531. 8.6.1714.

19.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Arxiu Notarial de Mataró, 531. 18.6.1714.

20.- Arxiu de la Corona d'Aragó. Arxiu Notarial de Mataró, 575.